

Het eigen risico in de zorgverzekering kan volgens de ambtenaren fors omhoog. Of er moet een eigen bijdrage per medische behandeling komen. Hulpmiddelen als hoortoestellen moeten burgers voortaan zelf betalen, opperen ze, net zoals de thuiszorg. De 'vrije artsenuitvoering' kan geschrapt.

Het is een kleine greep uit een van de zogeheten 'Brede Maatschappelijke Heroverwegingen' die ambtenaren hebben opgesteld op verzoek van het kabinet. Minister Hoekstra van Financiën heeft dat ambtelijk rapport woensdag naar de Tweede Kamer gestuurd.

Hoekstra benadrukt dat de ambtenaren niet gaan over de wenselijkheid van de voorstellen. 'Het is aan politieke partijen om te bezien of en welke opties worden overgenomen voor de volgende verkiezingen.'

Noodklok

Over de uitgaven aan zorg luiden de ambtenaren de noodklok. 'Het aanpakken van de knelpunten is urgent, omdat het huidige stelsel niet houdbaar is, noch budgettair noch qua beroep op de arbeidsmarkt', schrijven ze.

Het RIVM verwacht in 2040 voor de zorgsector bijna een verdubbeling van het huidige uitgaveniveau: tot 174 miljard euro. 'Bij ongewijzigd beleid zullen de zorguitgaven de komende jaren sterker stijgen dan de economische groei, waardoor andere overheidsuitgaven worden verdrongen. In de afgelopen kabinetsperiode ging driekwart van de stijging van de overheidsuitgaven op aan de zorg', beklamen de ambtenaren.

Om de kosten te drukken moeten toekomstige kabinetten daarom opnieuw naar het zorgstelsel kijken, luidt het advies. Of de 'gereguleerde concurrentie' die we nu kennen kan versterkt, of er moet 'gereguleerde samenwerking' komen.

Voor beide modellen is een reeks voorstellen opgesteld. Bij 'gereguleerde concurrentie' kunnen de besparingen – dat wil zeggen: een minder sterke groei van de uitgaven – op termijn oplopen tot 9,4 miljard euro, terwijl dat bij 'gereguleerde samenwerking' 10,6 miljard euro is.

Medisch specialisten

Bij de voorstellen over samenwerking blijft de 'vrije artsenuitvoering' overeind, maar de medisch specialisten komen dan wel verplicht in loondienst. Nu werken veel specialisten

als zelfstandige in een maatschap. Het in loondienst brengen van deze groep kost in eerste instantie 2,3 miljard euro, maar het levert vervolgens jaarlijks een besparing op van 490 miljoen euro.

De toegangseisen voor zorg in instellingen kunnen ook aangescherpt, menen de ambtenaren. Ouderen en mensen met een verstandelijke beperking zullen volgens hen langer thuis moeten blijven wonen en krijgen dan zorg via de zorgverzekering of van de gemeente. Dat moet op termijn 360 miljoen euro aan besparingen opleveren.

De ouderenzorg in verpleeghuizen

De politiek moet rigoureuus ingrijpen om te voorkomen dat de kosten van de gezondheidszorg in de komende twintig jaar verdubbelen. Die dringende oproep staat in een ambtelijk advies aan het kabinet, opgesteld nog vóór het uitbreken van de coronacrisis.

Door **Gijs Herderscheë** Foto **Rein Janssen**

Rigoureuus snijden in zorgkosten

AMBTELIJK ADVIES
OVER ZORGPREVENTIE

- Alcoholaccijns met 200 procent omhoog
- Minimumprijs voor alcoholische drank
- Minder slijterijen
- Suikertaks, vleestaks
- Verbod op zonnebanken
- Verlagen van de maximumsnelheid naar 80 kilometer per uur

zen die nu via de Wet Langdurige Zorg (WLZ) wordt betaald, kan ook worden overgedragen aan gemeenten, aldus het advies. De zorg wordt dan een 'voorziening'. Is het beschikbare geld op, dan is er geen zorg meer. Dit kan in 2025 een bezuiniging opleveren van 120 miljoen euro en op termijn 360 miljoen euro.

Eigen risico fors omhoog

De burger moet meer zelf betalen. Verhoging van het eigen risico voor de zorgverzekering met bijvoorbeeld ruim 500 euro van 385 euro per jaar nu naar 885 euro zou in 2025 bijna 4 miljard euro besparen. Het is een politiek brisant voorstel.

In 2017 werd in de kabinetsformatie besloten het eigen risico tot 2021 niet te verhogen. In de verkiezingscampagne werd het hoge eigen risico gezien als een drempel bij de toegang tot zorg.

Het eigen risico kan ook vervangen worden door een bijdrage per medische ingreep. De patiënt betaalt dan een kwart van de kosten zelf. Jaarlijks wordt deze eigen bijdrage gemaximeerd op 725 euro. Het schrappen van hulpmiddelen uit de basisverzekering kan een vergelijkbare besparing opleveren. Hulpmiddelen zijn bijvoorbeeld hoortoestellen, incontinentiemateriaal en elastische kousen.

BREDE MAATSCHAPPELIJKE HEROVERWEGINGEN: BLAUWDRIJK VOOR NIEUW BELEID

Voorkauwen en inspireren van bezuinigingen op overheidstaken

Het was de inspiratiebron voor de verbouwing van Nederland door de kabinetten-Rutte: de brede heroverweging die ambtenaren tien jaar geleden opstelden. In twintig rapporten werden vergaande voorstellen gedaan om her en der 20 procent te bezuinigen op de kosten van het overheidsbeleid.

Dat was hen meteen na het uitbreken van de kredietcrisis in oktober 2009 gevraagd door het kabinet-Bal-

kenende IV van CDA, PvdA en CU. Op 1 april 2010, na de val van dat kabinet, werden de voorstellen gepubliceerd.

Bij de formatie van Rutte I werd er uit geput, maar vooral bij de noodbegroting voor 2013 die na de implosie van dat kabinet werd opgesteld. De rapporten waren vervolgens de inspiratiebron voor het saneringskabinet van Rutte II van VVD en PvdA. De verbouwing van de zorg was in de heroverwegingen al voorgekauwd.

De nieuwe 'brede maatschappelijke heroverwegingen' – waaruit nu het bovenstaand ambtelijk advies voortvloeit – werden door het kabinet-Rutte III in de zomer van 2019 onder een ander gesterntje besteld. Bezuinigingen staan daarin niet voorop, wel de wens om Nederland sterker te maken voor de toekomst. Dat kan met bezuinigingen, met anders besteden van het geld of zelfs met extra uitgaven ('investeren').

De heroverwegingen zijn opgesteld vóór de coronacrisis. Door een reeks noodmaatregelen geeft de overheid inmiddels veel meer geld uit dan begroot en komt er veel minder aan belastingen binnen. Daardoor kan de nadruk snel verschuiven van investeren naar bezuinigen. De rapporten zijn bedoeld als inspiratiebron voor verkiezingsprogramma's en voor de kabinetsformatie van 2021. Het is het begin van een reeks daarvoor bedoelde overheidsrapporten. Van ambtenaren komen nog rapporten over het belastingstel-

sel, over het begrotingsbeleid en een 'intensiverings- en ombuigingslijst'. Ook adviesclubs als de Sociaal-Economische Raad (SER) en de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) komen nog met eigen rapporten over bijvoorbeeld de toekomst van de zorg.

Een commissie onder leiding van oud-topambtenaar Hans Borstlap bracht al een advies uit over hervorming van de arbeidsmarkt, oftewel alle spelregels rondom werk.